

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2004 perittävästä maksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi yksi-vuotinen laki, jolla tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun periaatteen toteuttamista jatketaan vuonna 2004. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta peritään tähän tarkoitukseen yhteensä

51 600 000 euron suuruinen maksu. Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammikuun 1 päivänä 2004 ja olemaan voimassa vuoden 2004.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuu niiden korvauspiiriin kuuluvista sairaanhoitokustannuksista toteutettiin väliaikaisella järjestelmällä ensimmäisen kerran tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta annetulla lailla (1645/1992). Järjestelmän voimassaoloa on sen jälkeen jatkettu vuosittain, viimeksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2003 perittävästä maksusta annetulla lailla (880/2002), jolla vakuutuslaitoksilta peritään yhteensä 51 600 000 euroa. Valtiontaloudellisista syistä maksu on ohjattu vuosittain Kansaneläkelaitokselle pienentämään kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa ja sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentissa tarkoitettua valtion takuusuoritusta. Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 28 päivänä joulukuuta 2000 selvitysmiehen selvittämään, miten liikenne- ja tapaturmavakuutuksen sairaanhoitokorvauksissa

voitaisiin toteuttaa niin sanottu täyskustannusvastaavuus, jos siihen päätettäisiin siirtyä samalla, kun tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta perittävä maksu poistettaisiin. Selvitysmiehen tehtävänä oli tehdä myös tarvittavat lainsäädäntö- ja muut ehdotukset, jotka pitäisi toteuttaa, jos liikenne- ja tapaturmapotilaiden sairaanhoidosta aiheutuvat kustannukset maksettaisiin kokonaisuudessaan tai pääosin liikenne- ja tapaturmavakuutusjärjestelmistä ja vakuutuslaitokset voisivat valita potilaan hoitopaikan. Selvitysmies luovutti asiaa koskevan muistionsa sosiaali- ja terveysministeriölle 8 päivänä toukokuuta 2001 (Liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastaavuus; Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmämuistio 2001:13). Sosiaali- ja terveysministeriö asetti asian jatkoselvittelyä varten 16 päivänä tammikuuta 2002 Liikenne- ja työtapaturmapotilaiden sairaanhoitokustannusten täyskustannusvastaavuutta selvittävän työryhmän (STM155:00/2001). Työryhmän asettaminen perustui edellisen hallituksen vuoden 2001 talousarvioneuvotteluissa 10

päivänä elokuuta 2001 tekemään päätökseen, jonka mukaan vuoden 2002 aikana oli tarkoitus antaa eduskunnalle esitys, jonka mukaan tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä perittävä julkisen terveydenhuollon kustannuksiin perustuva niin sanottu täyskustannusmaksu korvataan valtion ja kunnan kannalta kustannusneutraalilla menettelyllä. Työryhmän tuli valmistella luonnos hallituksen esitykseksi siten, että pysyvään järjestelmään voidaan siirtyä vuoden 2004 alusta. Työryhmän tehtävänä oli selvittää vaihtoehtoiset rahoituksen ratkaisumallit sekä niiden vaikutukset, niin sanotun suoran laskutusmallin toteutukseen liittyvät periaatteet ja jatkotoimenpiteet ottaen huomioon tarve rajata se tietyn mittaiseen ajanjaksoon vakuutustapahuman sattumisesta sekä mahdolliseen muuhun ratkaisuun tätä vanhempien tapauksen kustannusten osalta sekä selvittää mahdolliset siirtymäajan erityiskysymykset. Työryhmä sai valmiiksi periaate-ehdotuksensa vuoden 2002 kesäkuussa. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö on valmistelemassa yhdessä työmarkkinaosapuolien ja vakuutuslaitosten kanssa työryhmän ehdotusten pohjalta asiaa koskevia lainsäädäntömuutoksia, jotka voidaan saattaa voimaan vuoden 2005 alusta.

Tämän vuoksi nykyistä järjestelmää jatketaan vielä vuonna 2004. Maksu perittäisiin vuonna 2004 edelleen saman suuruisena kuin kuluvana vuonna. Yhteensä 51 600 000 euron maksusta olisi tapaturmavakuutuslaitosten osuus 27 100 000 euroa, liikennevakuutuslaitosten osuus 21 700 000 euroa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus 2 800 000 euroa. Maksun perintämennettely ja jako vakuutusyhtiöiden välillä tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmissä toteutettaisiin entisellä tavalla. Maksu ohjattaisiin Kansaneläkelaitokselle pienentämään valtion sairausvakuutusrahastoa koskevaa takuusuoritusta.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen johdosta valtio saa tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä 51 600 000 euroa, jolla katetaan valtion sairausvakuutusrahastoa koskevaa takuusuoritusta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 15 §:n mukaan valtio osallistuu

maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksiin niin sanotun lisäturvaosuuden kautta. Tämän lisäksi valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaosuuden kustannuksiin välillisesti maatalousyrittäjien eläkelain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain ja perhe-eläkelain rahoituksen kautta. Maatalousyrittäjät osallistuvat rahoitukseen vakuutusmaksuosuuden kautta. Siten osa maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 2,8 miljoonan euron täyskustannusvastuumaksusta tulee valtion vastattavaksi suoraan lisäturvaosuuden kautta ja välillisesti perusturvaosuuden kautta.

Hallitus on antanut eduskunnalle samanaikaisesti tämän esityksen kanssa valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen liittyvän esityksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (HE /2003). Esityksen mukaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitusosuuksia muutettaisiin vuoden 2004 alusta siten, että valtion lisäturvaosuuden suuruus olisi 27,8 prosenttia kokonaiskustannuksista. Perusturva rahoittavien järjestelmien osuudeksi esitetään Kansaneläkelaitoksen osalta 30,8 prosenttia ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osalta 9,6 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Huomioon ottaen ehdotetut muutokset valtion välitön rahoitusosuus olisi vuonna 2004 27,8 prosenttia ja maatalousyrittäjien 31,8 prosenttia maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksista. Perusturvaosuuden kautta muodostuvan valtion välillisen kustannusosuuden arvioidaan olevan vuonna 2004 noin 18 prosenttia kokonaiskustannuksista.

Ehdotetusta maksusta aiheutuisi siten valtiolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta vuonna 2004 yhteensä arviolta noin 1,3 miljoonan euron suuruinen meno. Määrästä toteutuisi valtion välittömän osuuden kautta noin 0,8 miljoonaa euroa ja loput välillisesti perusturvaosuuden kautta. Kuluvaan vuoteen verrattuna maksusta valtiolle tuleva kustannus pysyisi ennallaan.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmässä kustannusten lisäys voidaan siirtää vakuutusmaksuihin. Arvioitu vaikutus sekä tapaturma- että liikennevakuutusmaksuun on noin 6 prosenttia. Maksu ei nosta vakuutusmaksuja nykyisestä. Maatalousyrittäjien ta-

tapaturmavakuutuksen maksuosuudesta siirtyy vakuutettujen vakuutusmaksuilla katettavaksi kolmannes eli arviolta noin miljoona euroa. Osuus vastaa vakuutettujen osuutta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannusten rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä virkavyörynä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Tapaturmavakuutuslaitosten liittoa, Liikennevakuutuskeskusta ja Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004 ja koskemaan vuodel-

ta 2004 suoritettavaa maksua.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Hallitus on antanut samanaikaisesti tämän esityksen kanssa valtion vuoden 2004 talousarvioesitykseen liittyen esityksen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain muuttamisesta (HE /2003), jolla ehdotetaan maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitusosuuksien muuttamista vuoden 2004 alusta. Koska mainittu esitys voi vaikuttaa valtiolle tämän esityksen kautta tuleviin kustannuksiin, tulisi se käsitellä yhdessä tämän esityksen kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 2004 perittävästä maksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutuslaitosten, joilla on oikeus myöntää Suomessa tapaturmavakuutuslaissa (608/1948) tai liikennevakuutuslaissa (279/1959) tarkoitettuja pakollisia vakuutuksia, sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/1981) 2 §:ssä tarkoitettujen maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava Kansaneläkelaitokselle, siten kuin jäljempänä säädetään, sairausvakuutuslain 59 §:n 1 momentissa säädetyn valtion takuusuorituksen pienentämiseksi vuonna 2004 maksu, joka on yhteensä 51 600 000 euroa. Tästä maksusta tapaturmavakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus on 27 100 000 euroa ja liikennevakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus 21 700 000 euroa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus on 2 800 000 euroa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tapaturmavakuutuslaitoksille säädetty maksuosuus jakautuu niiden kesken tapaturmavakuutuslain mukaisista muista kuin 57 §:ssä säädettyistä vakuutuksista vuoden 2004 tilinpäätöksellä vahvistettujen vakuutusmaksutulojen suhteessa. Liikennevakuutuslaitoksille säädetty maksu jakautuu niiden kesken vuoden 2004 tilinpäätöksellä vahvistettujen liikennevakuutusmaksutulojen suhteessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 1 §:ssä säädetty maksuosuus on lopullinen.

3 §

Sen estämättä, mitä tapaturmavakuutuslain 35 §:n 2 momentissa ja maatalousyrittäjien

tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä säädetään, tästä laista vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 2004 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksujen perusteisiin ja lukea maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

Tästä laista johtuvasta maksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/1966) tarkoitettua vakuutusmaksuveroa, liikennevakuutuslain mukaista liikenneturvallisuusmaksua, tapaturmavakuutuslain 35 §:n 4 momentin mukaista työturvallisuusmaksua eikä 58 §:n ja 60 §:n 6 momentin mukaisia maksuja eikä eräiden tapaturmakorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (957/1971) 2 §:n eikä tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) 12 §:n mukaisia maksuja. Tämän lain mukaista maksua ei oteta myöskään huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaisia työturvallisuus kuluja määrittäessä.

4 §

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset ovat velvollisia suorittamaan kalenterikuukausittain ennakkoa 1 §:ssä tarkoitetusta maksusta. Ennakon suuruus on kalenterikuukaudelta 1/12 vakuutuslaitosten maksettaviksi 1 §:ssä säädettyistä määristä. Ennakko jakautuu tapaturmavakuutuslaitosten kesken ja liikennevakuutuslaitosten kesken vuoden 2002 tilinpäätöksellä vahvistettujen pakollisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa kalenterikuukaudelta 1/12 sen maksettavaksi 1 §:ssä säädetystä määrästä.

Vakuutuslaitoksen on suoritettava kunkin kuukauden 15 päivään mennessä ennakko tapaturmavakuutusmaksutulosta Tapaturmavakuutuslaitosten liitolle ja liikennevakuutusmaksutulosta Liikennevakuutuskeskukselle. Sosiaali- ja terveysministeriö välittää maksut Kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus veloittaa Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja Liikennevakuutuskeskuksen tilejä suoritettujen ennakoiden määrällä välittäessään 1 §:ssä säädetyn rahamäärän Kansaneläkelaitokselle.

5 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ennakoina suoritamat maksuosuudet tarkistetaan vastaamaan 2 §:ssä säädettyä maksuosuuksien jakautumista sen jälkeen, kun tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuu-

tusmaksutulot vuodelta 2004 on tilinpäätöksellä vahvistettu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin vakuutuslaitoksen ennakon sekä lopullisen maksuosuuden määrän. Tapaturmavakuutuslaitosten liitto ja Liikennevakuutuskeskus huolehtivat 1 momentin mukaisten lopullisten maksuosuuksien keräämisestä ja tilittämisestä vakuutuslaitoksille.

6 §

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2004. Laki koskee vuodelta 2004 suoritettavaa maksua.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 2003

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*